

Sygn. akt III A Ua 248/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński (spr.)

Sędziowie: SSA Monika Kiwiorska-Pajak

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Robert Purchalak

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołania M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale E. K., A. K., (...) Sp. z o.o. we W.

o odpowiedzialność członka zarządu za zaległości składkowe

na skutek apelacji M. K.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 października 2017 r. sygn. akt VIII U 1333/16

oddala apelację.

UZASADNIENIE

M. K. odwołał się od decyzji ZUS Oddział we W. z dnia 26 września 2016 r., którą organ rentowy orzekł o przeniesieniu odpowiedzialności za zobowiązania (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., wynikłe z nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne za okres 12.2013 r. – 02.2014 r. w kwocie 12.768,19 zł wraz odsetkami na dzień 26.09.2016 r. w kwocie 2.834,00 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 1.062,90 zł, na ubezpieczenie zdrowotne za okres 12.2013 r. – 02.2014 r. w kwocie 3.169,27 zł wraz z odsetkami naliczonymi na dzień 26.09.2016 r. w kwocie 704,00 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 211,60 zł, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres 02.2014 r. w kwocie 217,59 zł, wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień 26.09.2016 r. w kwocie 47,00 zł, kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 42,70 zł.

Wyrokiem z dnia 16 października 2017 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie (pkt I), odstępując od obciążania wnioskodawcy kosztami zastępstwa procesowego (pkt II).

Wyrok ten został wydany na podstawie następująco ustalonego stanu faktycznego:

(...) Spółka z o.o. z siedzibą we W. rozpoczęła działalność 9.10. 2012 r. Spółka prowadzi działalność w zakresie świadczenia usług hotelarskich, gastronomicznych i transportowych. Jednym wspólnikiem spółki jest wnioskodawca, który został powołany na prezesa zarządu spółki na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 15.01.2014 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia - Fabrycznej VI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 27.01.2014 r., wnioskodawca został wpisany jako osoba wchodząca w skład organu uprawnionego do reprezentacji spółki (prezes zarządu). W dniu 31.03.2014 r. wnioskodawca złożył rezygnację z funkcji prezesa zarządu spółki z dniem 1.04.2014 r. (...) sp. z o.o. w ramach prowadzonej działalności była zarejestrowana jako płatnik składek i z tego tytułu zobowiązana była do opłacania należnych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz FP i FGSP za zatrudnionych pracowników. Na dzień 26.09.2016 r. Spółka zalega z opłatą składek w łącznej kwocie 111.119,23 zł. Sytuacja finansowa spółki wynikała z wysokich kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w szczególności kosztów najmu lokalu i sprzętu oraz kosztów mediów. Spółka w marcu 2013 r. zaprzestała płacić należności wobec ZUS. W ramach prowadzonego postępowania egzekucyjnego Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych skierował zajęcia rachunku bankowego prowadzonego przez (...) Bank (...) S.A., Bank (...) S.A. oraz Bank (...) S.A. Dwaj pierwsi dłużnicy zajętych wierzytelności wskazali, iż nie prowadzą rachunku bankowego dla (...) Sp. z o.o. z siedzibą we W., natomiast Bank (...) S.A. w odpowiedzi na skierowane zajęcia poinformował o braku środków na rachunku oraz zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej do rachunku. ZUS przekazał prowadzenie dalszego postępowania egzekucyjnego do Naczelnika Urzędu Skarbowego W.. Poborca skarbowy stwierdził, iż spółka od 05.2014 r. nie prowadzi działalności gospodarczej pod wskazanym adresem tj. ul. (...) we W.. Lokal pozostaje zamknięty. Pismem z dnia 15.10. 2015 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego W. zwrócił tytuły wykonawcze do wierzyciela. (...) Sp. z o.o. nie została odnaleziona w elektronicznym rejestrze Ksiąg Wieczystych oraz Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców jako właściciel/współwłaściciel ruchomości i nieruchomości. W aktach rejestrowych spółki znajduje się postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia - Śródmieścia z dnia 22.12.2015 r. o umorzeniu prowadzonego postępowania egzekucyjnego wobec jego bezskuteczności. Z uzasadnienia przedmiotowego postanowienia jednoznacznie wynika, iż dłużna spółka nie posiada majątku na zaspokojenie roszczeń, nie składała deklaracji rozliczeniowych VAT-7, nie figuruje jako właściciel ruchomości oraz nieruchomości. Spółka nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości, jak również nie występowała o otwarcie postępowania układowego lub naprawczego.

Na podstawie tak dokonanych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy powołując art. 17 ust. 1, art. 31 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 116 Ordynacji podatkowej podkreślił, że w jego ocenie organ rentowy udowodnił, że egzekucja wobec spółki (...) okazała się całkowicie bezskuteczna z uwagi na brak jakiegokolwiek majątku. Sąd w tym miejscu wskazuje na postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Wrocławia - Śródmieścia z dnia 22.12.2015 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego przeciwko (...) spółka z o.o. z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Ponadto, że spółka nie posiada żadnego majątku ruchomego, nieruchomości, a egzekucja z rachunku bankowego w (...) Bank okazała się bezskuteczna z uwagi na brak środków. Świadek A. K. potwierdził, że spółka w okresie kiedy działała nie miała żadnego majątku, albowiem lokal, jak i sprzęt do prowadzenia restauracji był, przez nią najmowany. W trakcie postępowania odwołujący się nie wykazał żadnej z okoliczności ekskulpanyjnych, wymienionych w przepisie art. 116 ordynacji podatkowej: nie wykazał, że we właściwym czasie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęte postępowanie układowe, nie wskazał też mienia spółki z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości. Do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. organ działający na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 116 o.p., obowiązany jest wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania, które przerodziło się w dochodzoną zaległość Spółki oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko Spółce, bowiem ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej od odpowiedzialności spoczywa na członkach zarządu. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że już od marca 2013 r. spółka zaprzestała płacić do ZUS składki, albowiem przychód z prowadzonej działalności nie wystarczał na koszty tejże działalności, w szczególności opłaty za najem lokalu i media. Sąd Okręgowy nie dał wiary odwołującemu się, że nie wiedział jaka jest sytuacja finansowa spółki, a okres pełnienia funkcji prezesa zarządu od stycznia do marca 2015 r., to za krótki okres, aby dokładnie określić zobowiązania i należności spółki. Sąd ten zważył przy tym, że M. K. był jedynym wspólnikiem

spółki, był jej więc właścicielem, dlatego z samej zasady logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego wynika, że musiał wiedzieć jaka jest kondycja finansowa spółki. Ponadto, jak pośrednio wynika z przesłuchania E. K., jego wejście do spółki miało na celu polepszenie jej sytuacji. Okoliczności podnoszone przez odwołującego się o faktycznym nie prowadzeniu spraw spółki, w żaden sposób nie mogą być uznane za usprawiedliwienie nie złożenia przez skarżącego wniosku o ogłoszenie upadłości spółki we właściwym czasie. Jego odpowiedzialność wynika bowiem z samego faktu piastowania stanowiska prezesa zarządu i bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy faktycznie wykonywał on obowiązki prezesa, czy też był pozbawiony procesu decyzyjnego. W ocenie Sądu, odwołujący się od samego początku godząc się na powołanie na stanowisko prezesa spółki bez prowadzenia jej spraw, a więc osoby, która tylko pozornie miała wpływ na procesy decyzyjne spółki, godził się jednocześnie na firmowanie wszelkich działań osób faktycznie zarządzających spółką. Tym samym akceptował wszystkie działania tych osób bez względu na to czy były to działania dla spółki korzystne czy też nie. Świadome i dobrowolne oddanie faktycznego zarządzania spółką osobie trzeciej, nie zwalnia członka zarządu z jego obowiązków wynikających z pełnienia funkcji w tym organie ani od odpowiedzialności za ich niedopełnienie.

Z wyrokiem tym nie zgodził się odwołujący się M. K. i wywiódł apelację. Zaskarżył nią tenże wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie art. 116 § 1 i 2 o.p. w zw. z art. 31 i 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że odpowiedzialność członków zarządu za zaległości spółki wynikają z samego faktu powołania na stanowisko członka zarządu w sytuacji gdy do odpowiedzialności za zaległości spółki mogą być pociągnięci wyłącznie członkowie zarządu faktycznie wykonywujący swoje obowiązki.

Skarżący zarzucił także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającego na pominięciu w tej ocenie dowodu z zeznań świadków E. i A. K. oraz dowodu z dokumentacji medycznej w zakresie rzeczywistej sytuacji zdrowotnej wnioskodawcy w trakcie sprawowania przez niego funkcji członka zarządu w szczególności poprzez pominięcie, że: wnioskodawca był członkiem zarządu zaledwie przez okres 2 miesiące, w trakcie których z uwagi na gwałtownie pogarszający się stan zdrowia faktycznie pełnił funkcję członka zarządu przez około 3 tygodnie, wobec czego nie miał realnej możliwości rzetelnego badania kondycji finansowej podmiotu prowadzącego działalność na szeroką skalę. Ponadto pominięcie, iż w sytuacji pełnienia funkcji członka zarządu przez około 3 tygodnie nawet przy dolożeniu najwyższej staranności, wnioskodawca nie był w stanie rzetelnie i całościowo zbadać sytuacji spółki.

Na podstawie tychże zarzutów skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji w ten sposób, że wnioskodawca nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania spółki, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji organu rentowego oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja nie była uzasadniona i jako taka nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu odwoławczego, zaskarżony wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy, gdyż stosuje słuszną wykładnię wymienionych w jego uzasadnieniu przepisów prawa, zgodną z dotychczasowym i aprobowanym w doktrynie orzecznictwem Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy dokonał szczegółowych i wyczerpujących, w oparciu o materiał dowodowy, ustaleń faktycznych, niezbędnych do prawidłowej oceny odpowiedzialności wnioskodawcy, jako członka zarządu, za zobowiązania składkowe zarządzanej przez niego spółki wobec ZUS, a które to ustalenia w konsekwencji skutkowały wyprowadzeniem logicznie prawidłowych i przy tym trafnych i niesprzecznych wniosków. Dlatego też, zarówno ustalenia faktyczne, jak i wnioski, Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny przyjął jako własne, co czyni zbędnym ich powtarzanie.

W sprawie sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy M. K., jako członek zarządu, ponosi subsydiarną odpowiedzialność za zaległości spółki (...) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W pierwszej kolejności za niezasadny uznać należy zawarty w apelacji zarzut przekroczenia przez Sąd I instancji granicy swobodnej oceny dowodów, bowiem skuteczna obrona stanowiska skarżącego w tym zakresie wymagałaby wykazania, że Sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego oraz brak jest wszechstronnej oceny wszystkich istotnych dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 lipca 1998 r., sygn. akt II UKN 151/98, z dnia 4 lutego 1999 r., sygn. akt II UKN 459/98, z dnia 5 stycznia 1999 r., sygn. akt II UKN 76/99). Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00). W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada powyższym kryteriom. Apelacja nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Natomiast naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna czego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, skarżący we wniesionej apelacji nie uczynił.

Odnosząc się do zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego, to również są one niezasadne, bowiem Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, iż w rozpoznawanej sprawie zaistniały przesłanki odpowiedzialności M. K. na zasadzie określonej w art. 116 § 1 i 2 Ordynacji podatkowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74).

Należy podkreślić, że w świetle powyższych przepisów do przyjęcia subsydiarnej odpowiedzialności członka zarządu spółek kapitałowych konieczne jest ustalenie przesłanek pozytywnych, czyli: bezskuteczności egzekucji zaległości składkowej oraz powstania zobowiązania w okresie pełnienia funkcji członka zarządu. Przy czym członek zarządu może się uwolnić od tej odpowiedzialności, jeżeli wykaże tzw. przesłanki negatywne, tj. że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy lub wskazał mienie spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Odnosnie przesłanki bezskuteczności egzekucji, to niewątpliwie organ rentowy wykazał, że egzekucja należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za sporny okres, prowadzona przez organ egzekucyjny, okazała się bezskuteczna. W toku bowiem prowadzonego postępowania egzekucyjnego przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W. nie ujawniono składników majątkowych, z których możliwe byłoby prowadzenie egzekucji. Nadto ustalono, że lokal, pod którym znajduje się adres spółki, pozostaje zamknięty. Wobec powyższego Naczelnik Urzędu Skarbowego umorzył postępowanie egzekucyjne. W świetle tych okoliczności należy stwierdzić, że bezskuteczność egzekucji za sporny okres została stwierdzona przez organ egzekucyjny w sposób wymagany prawem. Ponadto w toku postępowania wnioskodawca nie wskazywał na majątek spółki z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległości spółki w znacznej części.

Przechodząc do oceny podnoszonych przez skarżącego na gruncie postępowania apelacyjnego zarzutów odnoszących się do braku wiedzy, co do stanu finansowego spółki z uwagi na fakt prowadzenia przez spółkę działalności na szeroką skalę oraz z uwagi na zły stan zdrowia, podkreślić należy, iż objęcie funkcji prezesa zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest dobrowolne i wiąże się z ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej. Konsekwencje przyjęcia na siebie obowiązków członka zarządu implikują określone skutki, a odpowiedzialność wynika z samego faktu bycia członkiem zarządu od chwili powołania do zarządu do czasu skutecznego wygaśnięcia mandatu. Bez znaczenia pozostaje długość okresu piastowania funkcji członka zarządu. Okoliczności związane z faktycznym wykonywaniem lub niewykonywaniem tych obowiązków zasadniczo nie mają znaczenia dla tej oceny. Gdyby celem ustawodawcy w unormowaniu art. 116 § 2 o.p. było wskazywanie na ponoszenie odpowiedzialności przez członka zarządu spółki prawa handlowego jedynie faktycznie wykonującego swoje obowiązki w danej spółce, nie

użyłby określenia "w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu", lecz zwrotów na przykład "w czasie faktycznego wykonywania", czy "w czasie wykonywania" przez nich obowiązków członka zarządu. Stwierdzić zatem należy, że przepis art. 116 § 2 o.p. stanowiący, że odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, odwołuje się do przesłanki pełnienia obowiązków członka zarządu rozumianej formalnie, tj. posiadania formalnych uprawnień członka zarządu za konkretny okres, niezależnie od tego, czy obciążony odpowiedzialnością członek zarządu faktycznie zajmował się interesami spółki i czy w ogóle posiadał taką możliwość (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 21 kwietnia 2015 r., I SA/Gd 1304/14, LEX nr 1791189; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 października 2012 r., III A Ua 1176/10, LEX nr 1238326).

Okolicznością wyłączającą odpowiedzialność członka zarządu za nieopłacone składki mogą stanowić tylko takie okoliczności, których wystąpienie jest niezależne i powoduje całkowitą niemożność sprawowania funkcji członka zarządu. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 25 stycznia 2012 r., sygn. akt I FSK 385/11, LEX nr 1113114, wskazał, że okolicznością zwalniającą od odpowiedzialności może być obłożna choroba uniemożliwiająca złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Okoliczności takich w przedmiotowym postępowaniu apelujący nie zdołał wykazać. Przedłożona dokumentacja medyczna M. K., tj. karta informacyjna, zaświadczenie lekarskie, karta konsultacyjna, zaświadczenie o stanie zdrowia (k. 69-77) dotyczą okresu przed objęciem przezeń funkcji członka zarządu, odnoszą się bowiem do okresu od 2.09.2012 r. do 9.10.2015 r. Pozostała zaś dokumentacja medyczna zawarta na kartach 78-87 akt sądowych dotyczy okresu po zaprzestaniu pełnienia przezeń funkcji członka zarządu. Dotyczy ona bowiem okresu od 31.05.2016 r. 23.11.2016 r. W związku z powyższym tak zaoferowane przez apelującego dowody nie dały podstaw do przyjęcia, iż w trakcie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu doszło do pogorszenia się stanu zdrowia wnioskodawcy tak dalece, że nie był w stanie pełnić tej funkcji. Z tych przyczyn za gołosłowne należało uznać jego twierdzenia odnoszące się do zaistnienia przesłanek wyłączających jego odpowiedzialności za nieopłacone składki.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należało, że rozpatrywana apelacja nie mogła odnieść zamierzonego przez skarżącego skutku i jako taka, na podstawie art. 385 k.p.c., została oddalona o czym orzeczono w sentencji wyroku.

SSA Monika Kiwiorska-Pajak SSA Robert Kuczyński SSO del. Artur Tomanek